

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана економічного факультету

/Р.І. Грешко

«12» *серпня* _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«Студії з фінансів, банківської справи, страхування
та фондового ринку»
обов'язкова**

Освітньо-професійна
програма

Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність

**072 Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок**

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

Факультет

економічний

Мова навчання:

українська

Чернівці – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Студії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 27.05.2024 року, протокол № 8 та введена в дію наказом ректора № 184 від 29.05.2024 р.

Розробники:

Нікіфоров П.О., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту

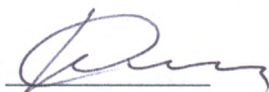
Викладачі:

Нікіфоров П.О., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту

Погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Нікіфоров П.О.

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету

Грешко Р.І.

1. Мета навчальної дисципліни «Студії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку» – поглиблення та систематизація у здобувачів наукового ступеня доктора філософії теоретичних та практичних знань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, узагальнення комплексного та всебічного розуміння сучасних проблем та тенденцій розвитку цілісної фінансової системи.

2. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Студії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку» відноситься до обов'язкової компоненти та згідно структурно-логічної схеми ОНП слухається здобувачами у першому семестрі першого року навчання.

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (ОНП: «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК02. Здатність до організації, планування, реалізації та коригування поетапного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням принципів академічної доброчесності, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел з відповідним критичним аналізом.

СК03. Здатність віднаходити методи, необхідні для виконання наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на відповідному фаховому рівні, для досягнення наукових результатів, які формують нові знання.

СК05. Здатність використовувати інструменти грошово-кредитного регулювання координації бюджетно-податкової та монетарної політики.

СК06*. Здатність розробляти механізми фінансової та страхової діяльності на державному, регіональному та корпоративному рівнях з акцентом на антропологічні фінанси.

Програмні результати навчання

ПРН01. Мати необхідні концептуальні знання, самостійно мислити, генерувати нові ідеї та гіпотези в рамках фінансової науки та на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

ПРН04. Вміти розробляти проекти у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, управляти ними і здійснювати пошук партнерів для їх реалізації.

ПРН07. Вміти виконувати на основі обраних методів оригінальні наукові дослідження на відповідному фаховому рівні та досягати наукових результатів, які формують нові знання для розв'язання актуальних фінансових проблем.

ПРН11. Вміти критично оцінювати сучасні соціально-економічні процеси в країні та у світі, усвідомлювати тенденції глобальних змін у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПРН12*. Вміти обґрунтовувати рекомендації щодо застосування досягнень світової та вітчизняної фінансової науки для розробки фінансової політики держави з акцентом на антропологічні фінанси.

ПРН13*. Самостійно виявляти та аналізувати актуальні мікро- та макроекономічні проблеми, визначати механізми їх вирішення з позицій фінансової політики держави, у тому числі на базі теорії і практики поведінкових фінансів.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Студії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	1	1	3	90		10	20			60		екзамен

4.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Фінансові категорії та фінансове знання, суб'єкти та інститути сучасної фінансової системи 1. Фінансове знання: походження та розвиток через інституціоналізм. 2. Фінансова система країни: історична еволюція та теоретична конструкція. 3. Суб'єкти-індивіди сучасної фінансової системи. 4. Суб'єкти-інститути фінансової системи, необхідність її регулювання.	10	2	2			6
Тема 2. Світова фінансова думка: сучасний стан та перспективи розвитку 1. Виокремлення фінансового знання із економічної теорії. 2. Теоретична концептуалізація сфери публічних фінансів: історична генеза і вклад різних наукових шкіл. 3. Фінансові системи мікрорівня і наука фінансового менеджменту. 4. Фінансове посередництво і ринки: розвиток теоретичних засад.	12	2	2			8

<p>Тема 3. Фінансова політика та її вплив на соціально-економічний розвиток *</p> <p>1. Фінансова наука, фінансове право і фінансова політика: зміст і співвідношення понять.</p> <p>2. Суть та механізми фінансової політики та її складових.</p> <p>3. Інструменти фінансової політики мікро- та макrorівня.</p>	8		2			6
<p>Тема 4. Фінансові ринки в економіці держави: українські реалії</p> <p>1. Фінансові ринку у структурі фінансової системи.</p> <p>2. Сучасний стан та ключові проблеми функціонування фінансових ринків в Україні.</p> <p>3. Розвиток механізмів саморегулювання та державного регулювання фінансових ринків у світі та в Україні.</p> <p>4. Вплив діджиталізації на розвиток фінансових ринків.</p>	11	2	2			7
<p>Тема 5. Сфера публічних фінансів в Україні в умовах фіскальної децентралізації</p> <p>1. Сфера публічних фінансів: наукове обґрунтування ролі і значення в сучасному суспільстві.</p> <p>2. Фіскальна децентралізація як об'єктивна тенденція розвитку сфери публічних фінансів у світі.</p> <p>3. Трансформації сучасних податкових систем.</p> <p>4. Принципи та технології бюджетування у публічних фінансах.</p>	12	2	3			7
<p>Тема 6. Фінансова глобалізація і національні фінансові системи *</p> <p>1. Явище фінансової глобалізації: теоретичні підходи.</p> <p>2. Суперечливі результати фінансової глобалізації.</p> <p>3. Світовий фінансовий простір в дії: кількісні та якісні характеристики, проблеми регулювання.</p> <p>4. Валютний чинник розвитку глобальної економіки: сучасний стан та історичні перспективи</p>	8		2			6
<p>Тема 7. Конкурентоспроможність та ефективність сучасної банківської системи України</p> <p>1. Сучасний стан банківської системи України: кількісні та якісні характеристики, ключові проблеми функціонування.</p>	10	2	2			6

2. Конкурентоспроможність банківської системи України: чинники цифровізації та ризик-менеджменту. 3. Ефективність банківництва в Україні: теоретичне розуміння та існуюча практика.						
Тема 8. Страхова сфера, її суб'єкти та специфіка їх діяльності в Україні * 1. Страхова сфера в структурі фінансової системи країни. 2. Страховики і страхувальники в сучасній Україні, їх особливості у порівнянні з іншими країнами. 3. Страховий ринок в Україні: кількісні та якісні параметри, проблеми функціонування та розвитку.	11		3			8
Тема 9. Фондовий та валютний ринки та ризик-менеджмент їх суб'єктів * 1. Спекулятивна природа валютного та фондового ринків. Специфіка інвестиційних стратегій на них. 2. Валютний ринок України: операції, технології, масштаби, проблеми. 3. Фондовий ринок України в системі фінансового посередництва. Специфіка діяльності інституціональних інвесторів на ньому. Чинники слабкого розвитку вітчизняного фондового ринку.	8		2			6
Усього годин	90	10	20			60

*Примітка: теми, винесені на самостійне вивчення

4.3. Зміст індивідуальних завдань для самостійної роботи аспіранта

№ п/п	Завдання полягають в аналізі проблем функціонування окремих сфер фінансової системи на національному та глобальному рівнях	К-сть годин
1.	Інституціональний характер фінансового знання	10
2.	Розвиток теорії публічних фінансів італійською та шведською мовами	10
3.	Фіскальна і монетарна політики в системі економічної політики держави	10
4.	Вплив діджиталізації на створення та розвиток нових фінансових технологій у банківській та страховій сферах	10
5.	Специфічні особливості функціонування валютного і фондового ринків в Україні	10
6.	Фінансова цивілізація як об'єктивний чи «тупіковий» шлях розвитку людства	10
	Усього:	60

5. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для викладання навчальної дисципліни «Студії з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку» можуть бути використані наступні освітні технології:

Використання онлайн-презентацій: вони можуть бути створені викладачем або здобувачем та включати пояснення концепцій, приклади і вправи, щоб здобувач міг краще зрозуміти матеріал. Використання платформ для веб-конференцій, таких як Zoom або Google Meet, дозволяє здобувачам та викладачам спілкуватися в режимі реального часу. Викладач може проводити лекції, задавати запитання та спілкуватися зі здобувачами.

Використання соціальних мереж: використання платформ соціальних мереж, таких, наприклад, як Facebook або Telegram може стимулювати активну комунікацію між здобувачами та викладачем. Це дозволяє здобувачам ділитися думками, задавати запитання та обговорювати теми, пов'язані з функціонуванням фінансових систем національного і глобального рівнів.

Використання онлайн-платформ для навчання: Існують спеціалізовані онлайн-платформи для навчання (до прикладу Київська школа економіки), які надають доступ до курсів з фінансових дисциплін. Ці платформи можуть містити відеоуроки, завдання, оцінювання та форуми для обговорень.

Ці технології можуть використовуватися окремо або в поєднанні з:

- вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- пояснювально-ілюстративні методи;
- проблемно-пошукові методи;
- ситуаційні завдання;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- розв'язування практичних ситуацій;
- можливість зарахування результатів отриманих у рамках неформальної освіти;
- підсумковий контроль – екзамен.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

6.1. Критерії підсумкового оцінювання

Навчальний матеріал розподілено за дев'ятью темами, п'ять із них оцінюються максимально по вісім балів, чотири, які виносяться на самостійне опрацювання – по п'ять балів. Сумарно під час навчання здобувач може

отримати максимального 60 балів; ще максимального 40 балів він може отримати під час екзамену.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, творча робота, наукова публікація) відповідь здобувача, презентація матеріалів з аналізу заявлених тем.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- презентація результатів виконання індивідуальних завдань;
- презентація результатів виконання командних завдань;
- ділові ігри;
- розв’язування практичних ситуацій;
- тестування;
- письмові контрольні роботи.

6.2. Розподіл балів, які отримують здобувач

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
8	8	5	8	8	5	8	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6.3. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу у XX ст. (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів) : *монографія*. Львів, 2000. 305 с.

2. Васильчишин О.Б. Фінансова безпека банківської системи України: філософські детермінанти: *монографія*. Тернопіль: ТНЕУ. 2017. 358 с.
3. Нікіфоров П. О., Грешко Р. І., Легкоступ І. І. Теорія публічних фінансів: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 184 с.
https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4616_2
4. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Поведінкові фінанси: навч. посібник, видан. друге, доповн. і перероб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2024. 176 с.
5. Посткапіталізм. Путівник у майбутнє [пер. з англ. Наталя Молчанова]. К.: Наш формат. 2019. 360 с.
6. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 568 с.
7. Ткач Є.В., Нікіфоров П.О. Фіскальна і монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 20 с. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4734>
8. Фінансова система України: реалії, виклики, перспективи: *монографія* / за ред. І.О. Лютого. К. 2023. 420 с.
9. Фінанси, банківська справа та страхування. *Менеджмент публічних фінансів: підручник для магістрів* / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 256 с.
10. Фінанси, банківська справа та страхування. *Управління фінансами: мікро- і макрорівень: підручник для магістрів* / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 325 с.
11. Фергюсон Ніл. Еволюція грошей. Фінансова історія світу [пер. з англ. Катерина Діса]. 4-е вид. К.: Наш формат. 2022. 384 с.
12. Фергюсон Ніл. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки [пер. з англ. Катерина Діса]. К.: Наш формат. 2020. 144 с.

7.2. Допоміжна

1. Голубка С.М. Інституалізація фінансового господарства України (історична ретроспектива). К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. 453 с
2. Дехтяр А.О., Гончаренко М.В., Лесная О.С. Публічні фінанси: Навчальний посібник. Харків: С.А.М., 2011. 512 с.
3. Коваль О.А. Філософія фінансів модерну. Спроба переосмислення парадигм. Частина 1. Катастрофа: монографія. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 150 с.
4. Куценко Т. Ф. Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 62-66.
5. Макогон В. Д. Бюджетна стратегія держави : *монографія*. К. : Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 364 с.
6. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с
7. Небрат В.В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні : монографія. К., 2013. 584с.
8. Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах економічних перетворень : монографія. К. : Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 480 с.
9. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія. К : Київський нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 440 с.
10. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
11. Транспарентність публічних фінансів – протидія корупції : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник і д-ра екон. наук Т. Г. Савченка. Суми : Ярославна, 2018. 186 с.

12. Фінансова думка України : монографія у 3-х томах / П.І. Юхименко, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій; за заг. ред. проф. В.М. Федосова. К.: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010.
13. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
14. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки «суспільні фінанси», «публічні фінанси» та «державні фінанси». *Фінанси України*. 2017. № 1. С. 111-126.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України та міжнародних фінансових організацій

1. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
2. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
3. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
4. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
5. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
6. Міжнародний валютний фонд – <http://www.imf.org/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucerps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua